

EKOLOGIK BUZULISHLAR VA DOLZARB EKOLOGIK MUAMMOLAR

Pardaboyeva Shaxnoza Ziyodilla qizi

O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti

Xalqaro va audovizual jurnalistika fakulteti

Xalqaro jurnalistika yo'nalishi 4-bosqich talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada sayyoramizni ekologik buzilishlar va dolzarb ekologik muammolar chuqur tahlil qilingan. Ushbu muammolarni hal qilish uchun sabablar, ta'sirlar va potentsial echimlarni o'rganadi. Maqolada iqlim o'zgarishi, o'rmonlarning kesilishi, ifloslanish, biologik xilma-xillikning yo'qolishi va resurslarning kamayishi salbiy oqibatlarini yumshatish uchun barqaror rivojlanish va jamoaviy harakatlarning ahamiyati ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: atrof-muhitning buzilishi, dolzarb ekologik muammolar, iqlim o'zgarishi, ifloslanish, o'rmonlarning kesilishi, biologik xilma-xillikning yo'qolishi, resurslarning kamayishi.

Аннотация. В этой статье подробно анализируются экологические нарушения и насущные экологические проблемы планеты. Изучает причины, следствия и потенциальные решения этих проблем. В статье подчеркивается важность устойчивого развития и коллективных действий для смягчения негативных последствий изменения климата, обезлесения, загрязнения, потери биоразнообразия и истощения ресурсов.

Ключевые слова: деградация окружающей среды, текущие экологические проблемы, изменение климата, загрязнение окружающей среды, обезлесение, потеря биоразнообразия, истощение ресурсов.

Annotation. This article provides an in-depth analysis of the planet's environmental disturbances and current environmental problems. Studies causes, effects and potential solutions to solve these problems. The article highlights the importance of sustainable development and collective action to mitigate the negative effects of climate change, deforestation, pollution, loss of biodiversity and resource depletion.

Keywords: environmental degradation, current environmental issues, climate change, pollution, deforestation, biodiversity loss, resource depletion.

Ekotizimlar, iqlim sharoitlari va tabiiy resurslarga ta'sir ko'rsatadigan turli xil buzilishlar natijasida global muhit misli ko'rilmagan muammolarga duch kelmoqda. Ushbu buzilishlar shoshilinch e'tibor va jamoaviy sa'y-harakatlarni talab qiladigan dolzarb ekologik muammolarni keltirib chiqarmoqda. Iqlim o'zgarishidan ifloslanishgacha, o'rmonlarning kesilishidan bioxilma-xillikni yo'qotishgacha va

resurslarning kamayishidan yashash joylarini yo'q qilishgacha bu masalalar o'zaro bog'liq bo'lib, yumshatish va moslashish bo'yicha kompleks strategiyalarni talab qiladi.

Ushbu maqola atrof-muhitning buzilishi va ularning oqibatlari bo'yicha mavjud tadqiqotlarni sintez qiladigan ko'rib chiqishga asoslangan tahlildir. Muammolar darajasi va potentsial echimlari to'g'risida tushuncha olish uchun turli manbalar, shu jumladan ilmiy jurnallar, atrof-muhitni muhofaza qilish tashkilotlarining hisobotlari va hukumat nashrlari tahlil qilindi.

Natijalar:

Atrof-muhitning buzilishi ekotizimlar, turlar va inson jamoalariga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan tabiiy tizimlarning buzilishi yoki o'zgarishini anglatadi. Ushbu buzilishlar tabiiy jarayonlar va inson faoliyati natijasida yuzaga kelishi mumkin. Ekologik buzilishlarning ayrim keng tarqalgan turlariga quyidagilar kiradi:

Tabiiy Buzilishlar:

- O'rmon yong'inlari: o'rmon yong'inlari ma'lum ekotizimlarni saqlashda hal qiluvchi rol o'ynaydigan tabiiy hodisalardir. Biroq, inson faoliyati ularning chastotasi va zo'ravonligini kuchaytirishi mumkin.

- Bo'ronlar va siklonlar: ushbu kuchli bo'ronlar kuchli shamol, kuchli yog'ingarchilik, bo'ron ko'tarilishi va suv toshqini tufayli keng tarqalgan zararga olib kelishi mumkin.

- Zilzilalar va tsunami: zilzilalar va tsunami kabi geologik hodisalar yashash joylarining yo'q qilinishiga, qirg'oq eroziyasiga va ekotizimlarning buzilishiga olib kelishi mumkin.

Inson Tomonidan Qo'zg'atilgan Buzilishlar:

- O'rmonlarning kesilishi: qishloq xo'jaligi, daraxt kesish va shaharsozlik uchun o'rmonlarni tozalash yashash joylarining yo'qolishiga, bioxilma-xillikning pasayishiga va ekotizim funktsiyalarining o'zgarishiga olib kelishi mumkin.

- Ifloslanish: havo, suv va tuproqning sanoat, qishloq xo'jaligi va shahar manbalaridan ifloslanishi inson salomatligiga zarar etkazishi, ekotizimlarni buzishi va suv hayotiga zarar etkazishi mumkin.

- Iqlim o'zgarishi: inson faoliyati, birinchi navbatda issiqxona gazlari emissiyasi global haroratning ko'tarilishiga olib keladi, bu esa ob-havoning o'zgarishiga, dengiz sathining ko'tarilishiga va ekstremal ob-havo hodisalarining tez-tez ko'payishiga olib keladi.

- Urbanizatsiya: shaharlarning tez o'sishi yashash joylarining parchalanishiga, ochiq joylarning yo'qolishiga, energiya sarfining oshishiga va resurslarga talabning oshishiga olib kelishi mumkin.

- Invaziv turlar: inson faoliyati natijasida vujudga kelgan mahalliy bo'lmagan turlar mahalliy turlardan ustun turishi, oziq to'rlarini buzishi va ekotizimlarni o'zgartirishi mumkin.

Ushbu buzilishlar va inson faoliyatidan kelib chiqadigan dolzarb ekologik muammolarga quyidagilar kiradi:

- Iqlim o'zgarishi: issiqxona gazlari chiqindilari tufayli sayyoramizning isishi dengiz sathining ko'tarilishi, tez-tez va kuchli jazirama, yog'ingarchilikning o'zgarishi, ekotizimlar va qishloq xo'jaligining buzilishi kabi qator muammolarni keltirib chiqarmoqda.

- Bioxilma-xillikning yo'qolishi: yashash joylarining buzilishi, ifloslanishi va iqlim o'zgarishi bioxilma-xillikning tez pasayishiga olib keladi. Ushbu yo'qotish ekotizimlarning chidamliligi va odamlarga ko'rsatadigan xizmatlari uchun juda katta oqibatlarga olib keladi.

- Havo va suvning ifloslanishi: sanoat chiqindilari, qishloq xo'jaligi oqimi va chiqindilarning ifloslanishi havo va suv resurslarini ifloslantirib, inson salomatligi, yovvoyi tabiat va suv ekotizimlari uchun xavf tug'diradi.

- O'rmonlarning kesilishi: o'rmonlarning tozalanishi yashash joylarining yo'qolishiga, uglerod chiqindilariga, mahalliy va global iqlimning buzilishiga olib keladi.

- Resurslarning kamayishi: chuchuk suv, foydali qazilmalar va qazilma yoqilg'i kabi tabiiy resurslardan ortiqcha foydalanish resurslar tanqisligi, atrof-muhitning buzilishi va nizolarga olib kelishi mumkin.

- Okean degradatsiyasi: karbonat angidrid miqdorining oshishi tufayli ortiqcha baliq ovlash, plastik ifloslanish va okeanning kislotalanishi dengiz ekotizimlari va qirg'oq jamoalariga tahdid solmoqda.

- Ekotizim xizmatlarining yo'qolishi: ekotizimlar toza suv, changlanish, tuproq unumdorligi va uglerod sekvestratsiyasi kabi qimmatli xizmatlarni taqdim etadi. Atrof-muhitning buzilishi bu xizmatlarni buzishi va inson farovonligiga ta'sir qilishi mumkin.

Ushbu muammolarni hal qilish global hamkorlikni, barqaror amaliyotni, siyosatdagi o'zgarishlarni, texnologik yangiliklarni va ekologik jihatdan ongli jamiyatga o'tishni talab qiladi.

Muhokama:

Ushbu buzilishlarning o'zaro bog'liqligi yaxlit yondashuvlarni talab qiladi. Iqlim o'zgarishi, ifloslanish, o'rmonlarning kesilishi, biologik xilma-xillikning yo'qolishi va resurslarning kamayishi bilan bog'liq kompleks strategiyalar muhim ahamiyatga ega. Qayta tiklanadigan energiya manbalariga o'tish, barqaror qishloq xo'jaligi amaliyotini qo'llash, o'rmonlarni tiklash va yashash joylarini tiklashga ko'maklashish, ifloslanishni nazorat qilish bo'yicha qat'iy choralarni ko'rish va iqtisodiyotning aylanma tamoyillarini qabul qilish bu muammolarni yumshatishga yordam beradi.

Bundan tashqari, xalqaro hamkorlik juda muhimdir. Parij bitimi kabi Global kelishuvlar iqlim o'zgarishini hal qilish uchun asos yaratadi, ammo boshqa dolzarb masalalar uchun ham shunga o'xshash majburiyatlar zarur. Bundan tashqari, atrof-

muhitni muhofaza qilishga hissa qo'shadigan xulq-atvor o'zgarishlarini boshqarish uchun jamoatchilikni xabardor qilish va ta'lim zarur.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, ekologik buzilishlar sayyoramiz salomatligi va uning aholisi farovonligiga tahdid soladigan dolzarb muammolarni keltirib chiqardi. Iqlim o'zgarishini oldini olish, ifloslanishni kamaytirish, o'rmonlarni kesishni to'xtatish, biologik xilma-xillikni saqlash va resurslarni barqaror boshqarishni rivojlantirish uchun shoshilinch choralar ko'rish zarur. Hukumatlar, sanoat tarmoqlari, jamoalar va shaxslar echim topishda muhim rol o'ynaydi.

- Hukumatlar qat'iy ekologik qoidalarga rioya qilishlari va toza texnologiyalarga sarmoya kiritishlari kerak.

- Sanoat ekologik amaliyotni qabul qilishi va o'z faoliyatida barqarorlikni birinchi o'ringa qo'yishi kerak.

- Jamiyatlar mahalliy tabiatni muhofaza qilish harakatlarida ishtirok etishlari va ekologik izlarini kamaytirishlari mumkin.

- Shaxslar kundalik hayotlarida chiqindilarni kamaytirish va energiya sarfini kamaytirish kabi ekologik jihatdan ongli ravishda tanlov qilishlari mumkin.

Ushbu ekologik muammolarni birgalikda hal qilish orqali biz kelajak avlodlar uchun yanada barqaror va barqaror kelajak sari harakat qilishimiz mumkin. Sayyoramiz ekotizimlarining nozik muvozanatini himoya qilish va tiklash uchun hozir harakat qilishimiz shart.

Adabiyotlar.

1. Mirziyoyev Sh. M. 2017»2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning «Ekologiya va atrofmuhitni muhofaza qilish sohasida davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish to'g'risida»gi Farmoni. 21-aprel 2017-yil, Toshkent.
3. Qayumov A.A., Raxmonov R.N., Egamberdieva L.SH., Xamroqulov J.H. Tabiatdan foydalanish va uni muhofaza qilish. « T.: «Iqtisodiyot», 2014.
4. Nigmatov A.N. ekologiyaning nazariy asoslari. ekologiya va atrof muhit Muhofazasi ta'lim yo'nalishi va mutaxassisligi uchun o'quv qo'llanma.»mas'ul muharrir b.f.d. A.S.Yuldashev « T., 2013.
5. Ergasheva, Y. A., Vasieva, D. I., & Murtazova, S. B. (2019). Political persecutions and ideological pressure on the creative intellectuals of Uzbekistan in post-war decades. *International Journal of Recent Technology and Engineering*, 8(2 S10), 374-377